

Ruperti Abbatiss Tvitiensis, Summi Disertissimi Theologi, sacris doctrinat literis omnia probantis, in XII. prophetas minores, Commentariorum Libri XXXII

Rupert <von Deutz>

[Köln], M. D. XXVII.

VD16 B 3835

Cap. III. Et factum est verbum domini ad Jonam secundo dicit Surge [et] vade in Ninive[m] civitatem magnam, [et] prædica in ea prædicatione[m] quam ego loquar ad te.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71859](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71859)

CAP. III. sequitur scriptura & dicit: Et factum est verbum domini ad Jonam secundo dicitur: Surge & vade in Ninivē civitatem magnam, & predica in ea predicatione, quam ego loquar ad te. Magna instātia clemens deus Ninivitarum querebat pœnitentiam

Questio. quam utiq; sciebat, tanquā deus omnia sciens, audita pœdicatione nō defuturam. Sed dicit aliquis: Quare dominus, non solum Ninivitarū, sed omniū gentium deus, magis de Ninivitis, quā de cæteris gentibus curavit. Poterat em̄ fieri, ut aliæ quoq; gentes converterentur ad pœnitentiam, si pœdicatores misisset illis deus, sicut per semetipsum testatur ipse dei filius. Væ tibi, inquit, Corozaim, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiā egissent. Item quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in Capharnaum, permansissent forsitan usq; in hanc diem. Quare ergo Tyro & Sydoni. Sodomis quoq; pœdicatores, aut prophetam nullum misit, sicut hunc Jonam tantopere ad Ninivitas ire cogit, cum & illas gentes sicut & Ninivitas ad pœnitentiam converti posse pœscierit? Nunquid illis vobis fieri noluit, & idcirco nullū ad eos misit? Videtur nanq; hoc consequi, quod eos saluos esse noluerit, quoniam testimonium perhibet illis, quod pœnitentiam fuissent a ceteris pœdicatores misisset eis, quod non fecit. Sed econtra dicit Apostolus, quia vult omnes homines saluos fieri. Formosa quæstio, quæ & nostris maxime tēporibus sollicitavit quā plurimos. Proinde pœsenti loco paulisper immorandum est. Primo dicendum, quia cū dicit dominus de illis, quia si factæ fuissent virtutes in eis, olim in cinere & cilicio pœnitentiam egissent, quibus utiq; non procuravit, ut fierent virtutes eiusmodi, non est cōsequens dicitur cas, quia noluit illos saluos fieri, sed hoc tantum, quia de pœnitentia illorum non curavit. Esset quidem consequens, si omnis pœnitentia ad salutem sufficiens esset, nunc aut non ita est, ille nāq; solūmodo pœnitentiæ tenor ad salutē perducit, cū iccirco quis pœnitentiam agit, quia iudiciū uniuersale & cœlorū regnum futurum esse credit, à quo excludendū sunt & in gehennā mittēdi peccatores. Cū ergo quis idcirco pœnitentiā agit, ut mala æterna evadat, & bona consequatur sempiterna, fidelis iudicatur, & per fidem agendo pœnitentiā saluatur. Nulli ex omnibus, quos ad talem pœnitentiā cōverti posse pœscivit, deus unquam pœdicatores mittere seu noticiā veritatis ostendere neglexit. Est alia pœnitentia siue pœnitendi intentio, cum quis iccirco pœnitentiam agit, ut pœsenti tantū siue pœsenti sicut mala effugiat, bona retineat, fidem aut curam nō habens futurorū atq; æternorū bonorū siue malorū. Si exempla requiras, talis pœnitentia fuit Achab, qui solūmodo de sanguine Naboth, quem interfecerat ipse, & Iezabel uxor sua pœnitentiā egit, quia pro illo cōminatus fuerat illi dominus per Heliam dicens: Ecce ego inducam super te malum, & de metam posteriora tua, & dabo domum tuam, sicut domum Hieroboam filij Nabath filij Achia. Propter hoc scidit uestem suā, & operuit cilicio carnē suam ieiunavitq; & dormiuit in sacco, & ambulavit demisso capite. Iccirco sic egit, ne regno priuaretur temporalis. Huius intentionis pœnitentia si multū studiosa sit, adipisci meretur quod intendit, sicut pœdicitur Achab, de quo tunc dominus ad Heliam dixit: Nōne uidisti Achab humiliatū coram me? Quia ergo humiliatus est mei causa, nō inducam malum in diebus eius, sed in diebus filij sui inferam malū domui eius. Quod si segnior sit, & à summis, ut ita dixerim la-

1. Reg. 17. hijs proferat, peccavi, nil proficit, quæadmodum Saul dixit qdem ad Samuelem, peccavi, quia pœuaricatus sum sermonē domini, sed nūc porta quæso peccatum meū, & reuertere mecum ut adorem dominū, sed nō obtinuit. Ait em̄ Samuel: Non reuertar tecū, quia pœcisti sermonē dñi, & proiecit te dñs ne sis rex sup Israel. Porro prior ille & melior pœnitentiæ modus, q̄ nō propter tēporalia bona, sed propter ipm̄ deū, & futuri seculi fidē de peccato q̄s cōpūgitur, interdū absq; magno ope siue labore, in prima cōfessione suscipitur, ut

2. Reg. 12. Resolutio huius q̄stionis. emplī ḡra, ut Dauid, q̄ cū dixisset ad Nathan, peccavi dño, statim audiuit. Dñs q̄q; trahit peccatū tuum, nō morieris. Igitur cum de Tyro & Sidone, Sodomis q̄q; dicit dñs, quia si factæ fuissent virtutes in illis, olim pœnitentiā egissent in cilicio & cinere, siue permansissent forsitan usq; hodie, ne aliquē suspitio perturbet, quod eos saluari noluerit, & iccirco uirtutes in illis non fecerit, sciendum est duplicē esse modum, siue intentionem pœnitentiæ: aliud esse cum pro metu mali temporalis siue pœsenti: aliud cū pro fide regni dñi

Quæ pœnitentia ad salutem sufficit.

3. Reg. 21

1. Reg. 17

2. Reg. 12
Resolutio huius q̄stionis.

nitentiam quis agat. Et iniusti quidem sunt uel fuerunt, qui pœnitentiam egissent non nisi pro emolumento temporalis, sicut egissent (ut ait dominus) Tyrii uel Sidonii. Iniustissimi autē qui neq; propter temporalia, neq; propter æterna mala euitanda pœnitentiam egerunt: quales erant Iudæi, quibus & gehennā ignis æterni & excidiū quod faciuri erant Romani cōminabatur dominus, & pro neutro ad pœnitentiam cōuertebantur. Idcirco Tyrii atque Sydonii, Sodomitæ quoq; ueraciter quidē iniusti, sed cōparatione illorū iustificatur: ita dū taxat, ut nō saluentur, sed ut sit eis remissus. Quid tandē de istis, id est, de Niniuitis dicemus quibus hunc prophetā dñs ad prædicandū tantopere mittere curauit? Nunquid pro fide regni dei pœnitentiā erant acturi? Non utiq;, sed pro metu temporalis excidij. Vnde & in primo tempore ad hęc prædicationē pœnitentiā egerunt, & ueniā cōsecuti sunt. Postea uero mala securitate recepta, in pristinis uitijis perseverantes dei in se prouocauerūt sententiā, & Astiata rege Mædoꝝ regnate, apud Iudæos losia subuersi sunt: Quod sciēs Tobias ait ad filiū suū: Prope erit interitus Niniuæ, nō em̄ excidet uerbū dñi, qđ locutus est Ionas propheta. Et subinde: Video em̄ quia iniquitas eius finē dabit ei. Proinde excepto mysterio, qđ in pœnitentia Niniuitæ recte plurimū delectamur: Signū quippe fuit pœnitentiæ gētium secūdu deū, ualentis ad cōsequendū regnū celoꝝ: Excepto (inquā) hoc mysterio, nihil est in quo cæteris gentibus Niniuitas pœnitentes pferamus, aut pferre debeamus: Nā cæterę quoq; gentes similiter, id est, pro temporalū rerū intentione, pœnitentiā agere potuissent, te stante dño, qui de Tyro & Sydone p̄dictā sententiā locutus est. ¶ Q; si queritur adhuc cur eiusmodi experimētū cōtra impœnitētē Iſrahel, de Niniuitis potius qđ de cæteris gentibus dare cōplacitū est deo, & ostēdere, qđ in cōparatione Iſrahelis iustificati essent, quippe qui neq; pro temporalū, neq; pro æternorū metu malorū pœnitentiā ageret, uitulosq; aureos deſereret, breuiter dicēdū est. Niniue ciuitas magna metropolis Assyriorū erat. Intēdebat autē dei iustitia tradere Iſrahelē in manus Assyriorū, qđ & factū est anno nono Ozeæ. Cœpit em̄ Salmanasar rex Assyriorū Samariā, & trāstulit Iſrahel in Assyrios. Trāslatusq; est Iſrahel (ait scriptura) de terra sua in Assyrios, usq; in diē hęc. Præmōstratū ergo erat cōparatiōne Iſrahelis iustificatos esse Assyrios, ne uideret deus supplātare iudiciū, tradēdo in manū illorū Iſrahelē, qđ se profitebat peculiare esse dei populū. Iniustū nāq; calūniatoribus uidetur, ut Assyrii in terra sua potēter cōsistētibus, Iſrahel dei populus de terra sua trāſſerretur, & in ciuitatibus Assyriorū perpetua captiuitate detineretur. Causa igitur rationalis data est, qđ scilicet Assyrii, saltē pro amore terræ ad pœnitentiā cōuerti possent, quod de Iſrahelē diu frustra tentatū fuerat: & huius causę experimētū, p ministeriū Ionæ quæsitū, & inuentū est. Porro ad fidē futuri regni dei suscipiendā, tā isti qđ illi nimis erāt imparati, & iccirco neq; manifeste Iſraheli siue Iudæis, neq; ullo modo Assyrii cæteris uel gētibus tunc illud oportebat prædicari. ¶ Nunc ad ordinē prophetiæ reuertamur, sacramētū dominicę resurrectionis in sequētibus præ oculis habētes, cuius in antecēdētibus passionis mysteriū spectabamus. Et factū est uerbū domini ad Ionā secundo dicens: Surge & uade in Niniuen ciuitatē magnā, & prædica in ea prædicationē, quā ego loquar ad te. Non dicitur prophetæ, quare non fecisti quod tibi fuerat imperatū, sed sufficit ei naufragij & deuotionis sola cor reptione, ut qui imperantē non senserat deū, intelligeret liberantē. De domino nostro hominē Iesu Christo, in quo cū sit deus, humanitas laborauit, illud notū esse debet, quia cū post mortis laborē in sepulchro quiesceret, secūdo, uerbū dñi ad eū factū est, ut ad prædicandū surgeret. Primo namq; (ut superius tractauimus) uerbū domini ad eū factū fuerat, dū baptizaretur à Iohāne, quādo uisus est super eū spūs sanctus in specie columbæ, & impletū est illud Esaiæ: Spiritus dñi super me, eo qđ unxerit me dominus, ad euangelizandum pauperibus misit me, &c. Et illud quidē ipse de semetipso testatus est dicendo, quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus uestris. Illud autē, quod ad eū in sepulchro quiescentē, factū uel dictū est uerbū, nō ipse eodē modo recitauit, sed nihilominus notum est ex psalmo iā supra memorato, ubi uox patris taliter dicit. Exurge gl̄ia mea, exurge psalteriū & cithara, subaudi tur ad cōfiteūdū mihi in populis, ad psallendū mihi in nationibus. Nā protinus psona filij secundū corpus in sepulchro iacentis respondēs, exurgā (inquit) diluculo, subiungitq;, cōfitebor tibi in populis, & psallā tibi in nationibus, quod nimirum est p̄dicare in Niniue ciuitate

Iudæi omniū iniustissimi.

Niniuitæ.

Tobiæ. 34.

Niniuitæ iustiores qđ Iſrahel carnalis.

4. Reg. 17.

Mysteriū resurrectionis Christi.

Verbum dñi ad Christum

Matt. 3.

Esai. 61.

Luc. 4.

Psal. 107.

magna. Prædicatione quã loquitur diuinitas, antiquũ habes cõsilium de saluãdis populis sue rationibus sanctæ scripturæ testatur. **L. Et surrexit Jonas, et abiit ad Ninium.** Cuius ciuitate magnã, iuxta verbũ dñi. **Et Ninie erat ciuitas magna, itinere trium dierũ.** **Et cepit Jonas intrare in ciuitatẽ itineris diei unius, et clamauit et dixit: Adhuc quatuordecim dies, et Ninie subuertetur.** Iuxta literã, Ninie ciuitas magna erat, & tanti ambitus, ut uix triũ dierũ posset itinere circumiri. At ille præcepti & superioris naufragij memor, uiam triũ dierũ unius diei festinatione compleuit, quanquã & ita posset intelligi, quod in tertia tantũ parte urbis prædicauerit, & ad reliquos confestim prædicationis sermo perueniret. Quod ex eo maxime perpẽdi potest, quod protinus subiungitur. **L. Et crediderunt uiri Ninie in dño, et prædicauerunt ieiunium, et uesti sunt saccis, a maiore usque ad minus.** **Et peruenit uerbum ad regem Ninie.** **Et dixit, et puenit Ionas, sed puenit uerbum ad regem Ninie.** Et quis super hoc dubitet quod fama tantæ rei pedibus prophætæ uelocior fuerit, præsertim cum ille toto die ingrediens clamaret, & clamando utique paucis in ipso primo introitu innotesceret? Videtur ergo facilitas Ninuitarũ ad pœnitentiam in eo commendari, quod antequã Ionas perueniret ad regem Ninie, præueniente fama uerbi dei ille crediderit. In mysterio quoque amplius sensus iste placebit. ¶ Ninie quoque ciuitas magna itinere trium dierũ, mundus iste est, siue orbis notissimæ trium partium, scilicet, Asiæ, Europæ, & Africæ. Hunc orbem terrarũ trifidũ Christus Iesus post passionẽ & resurrectionẽ suã, introiit itinere diei unius, id est, illustrauit illustratione dei unius, ut gentes quatuordecim portenta deorum sectabantur, unũ deũ cognoscentes, ab errore suo liberarentur. Non quidẽ in persona sua ad gentes profectus est, sed in apostolis suis, in quibus ipse utique loquitur, quos cum mitteret, dicens: **Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus sancti: hoc quoque dixit: Et ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationẽ seculi.** Igitur ipse ad Ninie, id est, ad gentes uenit, quia ueraciter cum illis quoque ad consummationẽ seculi. ¶ Adhuc (inquit) quadraginta dies, & Ninie subuertetur. Et est sensus: Adhuc tẽpus pœnitentię uobis gentibus datũ est, & hoc tẽpus in sua potestate posuit deus, quod impletũ fuerit, consummabitur mũdus, & per ignẽ iudicabitur. Non merus quippe quadragenarius pœnitentiã est, Nam & Mosẽ quadraginta diebus in monte Syna, & Helias fugiens Iezabel, quadraginta diebus ieiunans, hæreditatẽ nobis ieiunij quam missus ad prædicationẽ mundi quadraginta diebus ieiunans, hæreditatẽ nobis ieiunij quam dragenarij dereliquit, ut per singulos annos sacramentũ eius paschale celebratur, ad eum corporis & potũ sanguinis eius per tot dies præparemur. Itaque adhuc quadraginta dies & Ninie subuertetur, id est, adhuc tẽpus pœnitentiã breue datũ est gentibus, post quod iam nõ erit tẽpus, sicut in Apocalypsi sua Iohãnes angelũ fortẽ de celo descendentẽ, qui est Christus, ipse dei filius, cum iuramento firmasse testatur, & angelus (inquit) quẽ uidi stantẽ super mare & super terrã, leuauit manũ suã ad cœlũ, & iurauit per uiuentem in secula seculorum, quia tẽpus amplius nõ erit, sed in diebus uocis septimi angeli cum cœperit tuba canere, consummabitur mysteriũ dei, sicut euangelizauit per seruos suos prophetas. Mysteriũ dei consummabitur, Ninie subuertetur, mundus per ignem iudicabitur, homines impij cum diabolo & angelis eius in ignẽ æternũ mittentur, tẽpus pœnitentiã nõ erit amplius. Talis uel tantæ rei prædicatio clamor utique est, & fragor omni aures habenti terribilis, ita ut nihil sit terribilius hoc auditu, quẽ admodũ & ille senserat, quã ita loquitur. **Reuelatur enim ira dei de cœlo super omnẽ impietatẽ, & iniustitiã hominũ, eorũ qui ueritatẽ dei in iniustitia detinent.** Bene ergo & hoc ad mysteriũ pertinet, quod Ionas introiens ciuitatem clamasse dicitur, quia Ninie subuertetur. Et crediderunt uiri Ninie in dominũ, & prædicauerunt ieiunium, & uesti sunt saccis a maiore usque ad minus. Et peruenit uerbum usque ad regẽ Ninie. **L. Et surrexit rex Ninie, et abiiecit uerbum a se, et induit saccum, et ait: Non habet anima mea, et boues, et pecora non gustent quicquam, nec pascantur, & aquam non bibent, & operiantur saccis homines, & clament ad dominum in fortitudine, & comertentur uiri a sua uia mala, & ab iniquitate, quæ est in manibus eorum: Quis scit si comertentur, & ignoscatur deus, & reuertatur a furore irę sue, & non pereamus.** Rege

Ninie ty
pus mundi.

Mat. vi.

Dies. 40. dies
pœnitentiã.

Exod. 24. 34
4. Reg. 19.
Mat. 4.

Apoca. 10.

Terror extre
mi iudicii.

Ro. 1.

Res gesta ualde memorabilis expositione nō indiget, sed hoc semp memoriter tenendū est quia in cōdemnationē Iſrahelis hoc prouenit, q̄ Niniuitæ pœnitentiā tā cito tāq̄ studioſe egerūt pro metu malorū tēporaliū, Iſrahel aut̄ toties cōreptus p̄ prophetas cōmonitus, ne q̄ pro tēporaliū, neq̄ pro æternorū timore malorū pœnitentiā egit, ut recederet à peccatis Hieroboā & aureorū cultū deſereret utulorū. ¶ Porò in myſterio multo deleſtabilius eſt quod crediderūt uiri Niniuitæ in dominū, id eſt, qđ Iudæis cōtradicientibus & blaſphemātibus, gentes Chriſti receperūt euangeliū, & gauifæ ſunt & gloriſificauerūt deū. Nam prædicauerūt quidē ieiuniū, & ſaccis ueſtiti ſunt, id eſt, omnimoda humilitatis compoſitione ad tantam gratiā ſeſe cōparauerunt, ſed hoc cū gaudio fecerūt, præ oculis habentes iucundum præſentis triſtitiæ fructū, ſcilicet remiſſionē, & apertū ſibi regnū cœlorū. Et peruenit (inquit) uerbū ad regē Niniue. Si totus mūdus Niniue, quid niſi Romanū imperiū intelligim⁹ p̄ regē Niniue? Deniq̄ Romanū imperiū ſic terrore & potētia cūctis regnis præeminebat, quō ducibus ſue ſatrapis in quolibet regno p̄eminet regia poteſtas. Ad h̄mōi regē Niniue uerbū priuſq̄ ipſe Ionas peruenit, quia uidelicet Roma caput mūdi, priuſq̄ uideret Apoſtoloſ Chriſti, euangeliū eius audiuit, & ſapienter appendens, fidelē & acceptione dignū ſermonē iudicauit, magnūq̄ cæteris gentibus fuit exemplū credēdi. Neq̄ em̄ cōtemnendū putarēt, qđ ſapientia Romana rationabile eſſe ſua credulitate cōprobaſſet. Vnde gratulans Ap̄lus, primū quidē ait: Grās ago deo meo ſemp p̄ Ieſum Chriſtū pro oib⁹ uobis: q̄a ſi des ueſtra annūciat in uniuerso mūdo, obſecrās, ū quō tandē aliquādo proſperū iter habeā in uolūtate dei, ueniēdi ad uos. Nōdū ergo ad eos uenerat, ſicut adhuc amplius ſubiūgēdo manifeſtat. Nolo em̄ uos ignorare fr̄es, q̄a ſæpe propoſui uenire ad uos, & prohibitus ſum uſq̄ adhuc, &c. Præueniēte igitur uerbo ad ei⁹ modi regē Niniue, ille ſurrexit de folio ſuo &c. ut ſupra. Vſq̄ adeo profecit auditus uerbi, & paulatim inualuit, ut de altitudine gloriæ ſecularis demitteret, & ſubtus ſe curuaret genu, uerticēq̄ inclinaret tantū imperij, baptizato impatore Cōſtantino p̄ beatū Silueſtrū pōſitiuē ap̄licę ſedis. Nā in illo, quātū euāgelio Chriſti terrena poteſtas aſſurrexit, licet ſatis notū ſit, pauliſper tñ cōmemorādū eſt ex priuilegio ſanctæ Romanæ eccl̄iæ, qđ idē Cōſtātinus impator cōſtituit: In q̄ inter cetera ſic dicit: De creuimus qđ & hoc, ut idē uenerabilis p̄ noſter Silueſter ſummus pōſitex, uel eius ſucceſſores oēs pōſitices diademate, uidelicet coronā quā ex capite n̄ſo illi cōceſſim⁹ ex auro puriſſimo, & gēmis p̄cioſis uti debeāt, et eorū caput ad laudē dei & dñi n̄ſi pro honore beati Petri apoſtoli geſtare. Ipſe uero beatiffimus papa ſup coronā clericatus, quā gerit ad gloriā beati Petri apoſtoli, oino ipſa ex auro nō eſt paſſus uti coronā, Frigiū uero candidi nitoris, ſplēdidā reſurrectionē dñicā deſignās, eius ſacratiffimo uertici manib⁹ n̄ſis impoſuimus, & tenētes frenū equū ipſius pro reuerētia beati Petri ap̄li, ſtratoris officiū illi exhibuimus, ſtatuetes eodē Frigio oēs ſucceſſores ei⁹ ſingulariter uti in proceſſionib⁹ ad imitationē iperij n̄ſi. Vnde ut nō pōſitice apex uileſcat, ſed magis ap̄lius q̄ terreni iperij dignitas & gloria potētiæ decoret. Ecce tā palatiū noſtrū, ut plātū eſt, quāq̄ Romanæ urbis, & oēs Italię ſeu occidētaliū regionū prouincias, loca & ciuitates, p̄fato beatiffimo pōſitici p̄ſi n̄ſo Silueſtro uniuersali papæ tradētes atq̄ relinquētes ei, & ſucceſſorib⁹ ipſius pōſitice, à q̄b⁹ poteſtate & ditiōe p̄ hāc noſtrā diualē et ſacrā pragmaticā cōſtitutionē decernim⁹ diſponēda, atq̄ iuri ſanctæ Romanæ eccl̄iæ cōcedim⁹ p̄manēda. Vnde cōgruū proſpeximus noſtrū imperiū et regni poteſtatē oriētalibus tranſſerri ac tranſmutari regionibus, et in Byzanti prouincia, in optimo loco, nomini n̄ſo ciuitatē ædificari, et noſtrū illic cōſtitui imperiū, quū ubi principatus ſacerdotū et Chriſtianæ religionis caput, ab imperatori cœleſtiū cōſtitutū eſt, luſtū nō eſt, ut illic imperator terrenus habeat poteſtatē. ¶ Nimirū cū hęc iā dictus Conſtātinus dixit et fecit, tūc rex Niniue de folio ſuo ſurrexit, tūc Romanū imperiū uerbo dñi aſſurrexit et abiicit ueſtimentū ſuū a ſe, i. illas q̄bus inuolutus fuerat, religiones phanaticas reliquit, ſuſcepta Chriſtiana religione, et induit ſaccū, et ſedit in cinere, ut uidelicet ordinate poſt aſperitatē pœnitentiæ circūdaretur deleſtamēto iuſtitie, dicēs cū Pſalmiſta. Cōcidit ſaccū meū, et circūdeſt i me læticia. Religioſus nanq̄ mos et ordinata eſt traditio profefſionis euāgelicæ, ut prius de priſtinis erroribus pœnitentiā ſuſcepta cathecizeſt quicq̄ ſacramento paſſionis dñicę, et deinde Chriſto cōſurgat in ſacro baptiſmate, gaudens de prima reſurre

Myſterium rei geſtæ.

Rom. j.

Conſtātinus magnus.

Decretū doſ nationis ei⁹

Pſal. 29

Ro. ecclesia car
put oim eccle
suarum Chri.

resurrectione, id est, peccatorum remissione. ¶ Huius sacramenti, & omnis ecclesie religio
lex & ordo, multimodis iam antedictae Romae munitur ac roboratur decretis, eo quod beati primum
cipis Ap[osto]li Petri sedes facta sit, eiusdem & consortis eius Pauli, sicut per dicatione illustrata, in
& martyrio coronata, cum sit ecclesie caput altius extulerit, latiusque dominetur per omnes
gentes sacra pontificis eius lingua, quae dominata fuerit Caesarum siue Augustorum purpura. Be
ne ergo & hoc mysterio congruit quod rex Ninivae clamavit & dixit, in Ninivae ex ore
gis & principum eius dicens: Homines & iumenta & boues & pecora non gustent quicquam
Sicut enim tunc secundum edictum regis Ninivae fieri oportuit, ita secundum fidem & traditionem
beatorum Petri & Pauli, qui sunt vel esse debent os & lingua Romanae sedis, ordine eccle
siasticum oportet observari. ¶ Sane homines & iumenta facis operata, & clamantia ad de
um, rationabiles & irrationabiles, siue prudentes ac simplices intelligere debemus ad praedi
cationem evangelii, poenitentiam agentes, iuxta quod alibi dicitur, homines & iumenta salu
facies domine. Dicendo autem, quis scit si conuertatur & ignoscat deus, ambiguum ponitur
incertum, ut dum homines dubii sunt de salute, non tamen desperent, imo fortius agant poeni
tiam, & magis deum prouocent ad misericordiam. **¶ Et vidit deus opera eorum, quia con**
uersi sunt de via sua mala, & misertus est deus super malitiam quam locutus fuerat
ut faceret eis, & non fecit. ¶ Non tunc primum vidit, quando sic operati sunt, non inquam
tunc primum vidit facos eorum, quando se illis uestierunt, sed iamdudum uiderat, priusquam mitteret
illuc prophetam, quando prophetas occidebat. Israel praedicantes instantem sibi captiuitatem, &
non incertus praescribat, quod si longe ad gentes mitteret prophetas, tale quid nunciando, illi audire
rent & poenitentiam agerent. Vidit ergo, id est, uidere fecit per hoc experimentum, quod damnablem
esset Israel, in comparatione gentium, ut non solum prophetarum, sed & totus orbis terrarum uiderent,
iustum comprobaret esse iudicium in eo, quod gentibus deus misereretur, Israeli non misereretur,
eo quod conuertentur de uia sua mala, Israel autem perseveraret absque poenitentia. Malicia hic
pro afflictione accipimus, id est, pro subuersione Ninivae, quam fuerat locutus, quam per pro
phetam fuerat comminatus. Nec uero mutabilitatis est, quod quasi poenitens deus saepe dimittit
quod fuerat comminatus, imo maxime stabilitatis, & animi est incommutabilis, quia uidelicet illa in
tentione, ut poenitentiam agant, solet comminari peccatoribus. Proinde & hic cum dicit, ad
quadraginta dies & Ninivae subuertet, Et in lege dicit, quae fecerit, hoc uel hoc morte morietur,
Sed & in euangelio cum loquitur, omnes ei qui acceperint gladium, gladio peribunt, prudens lecto
tur, Sed & in euangelio cum loquitur, omnes ei qui acceperint gladium, gladio peribunt, prudens lecto
subaudiri debet, nisi conuersus fuerit, nisi poenitentiam egerit, iuxta illud: Nisi conuersus fueris,
gladium suum uibrabit, id est, qualis poena uel sententia peccati consequatur, iam praescripta, quam profecto tunc
adimplebit, nisi conuersus fueris. **¶ Et afflictus est Ionas afflictione magna & iratus,**
& orauit ad dominum, & dixit: Obsecro domine, nunc quid non hoc est uerbum, cum adhuc essem
in terra mea: Propter hoc preoccupaui ut fugerem in Tharsis. Scio enim quod tu de
us meus clemens & misericors, patiens & multae miserationis, ignoscens super malitia.
¶ Et nunc domine quesito, tolle animam meam, quia melior est mihi mors quam uita. ¶ Afflictione &
ira prophetae, sed & uerba eius dicentis, & nunc domine tolle quaeso animam meam, &c. ca.
rite ppendamus, afflictione quaeque Moysi & ira eius, & uerba eius praeculis habere debemus,
quia uidelicet & ille afflictione magna afflictus est, & iratus fuit, & doleret locutus est, quoniam
do peccauit populus. Nam afflictione sua ipse denaras. Cumque uidisset (ait) uos peccasse domino
deo nostro, & fecisse uobis uitulum constabile, proci di ante dominum sicut prius, quadraginta diebus
noctibus panem non comedes, & aquam non bibes &c. Ira sua in eadem causa foris patefecit, dum
stans in porta castrorum ait: Si quis est domini, iungatur mihi, congregatisque ad eum oibus filiis. Leui
ponat (inquit) uir gladium super femur suum. Ite, & redite de porta usque ad portam per medium castrorum,
& occidat unusquisque fratrem & amicum & proximum suum. Feceruntque ita, cecideruntque in illa
die quasi uiginti tria milia hominum. Porro uerba eius nimium dolentis & afflicti ista sunt. Chet
cro autem dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti. Itaque & huius
afflictione et ira et uerba dicentis: Tolle quaeso animam meam, eodem sensu poteremus, quia uide
afflictus est afflictione magna, quod Israel iudicio diuino cadebat, et in comparatione eius iudica
bat Ninivae Assyriorum ciuitas, credendo et poenitentiam agendo, nec refragari poterat, quia iudicium
esset sententia, et iusta incuberet suae genti captiuitas. Afflixit se Moyses pro populo ut exaret
dicitur.

Psal. 37.

Malicia p sub
uersione

Regula notae
tu digna.

Math. 26.
Psal. 7

CAP. III.

Afflictio &
ira Moysi.

Deut. 9

Exo. 32.

Afflictio &
ira Iona.